

Anna Grünfeld-Landau en Nuphar Nevo. “De stem van Anna. Het verhaal van een Antwerps meisje tijdens de Tweede Wereldoorlog”

Brussel: Stichting Auschwitz, 2022

Veerle Vanden Daelen

Édition électronique

URL : <https://journals.openedition.org/temoigner/11985>

DOI : [10.4000/temoigner.11985](https://doi.org/10.4000/temoigner.11985)

ISSN : 2506-6390

Éditeur

Éditions du Centre d'études et de documentation de l'ASBL Mémoire d'Auschwitz

Édition imprimée

Date de publication : 10 avril 2023

Pagination : 128-129

ISBN : 978-2-930953-22-9

ISSN : 2031-4183

Référence électronique

Veerle Vanden Daelen, «Anna Grünfeld-Landau en Nuphar Nevo. “De stem van Anna. Het verhaal van een Antwerps meisje tijdens de Tweede Wereldoorlog”», *Témoigner. Entre histoire et mémoire* [Online], 136 | 2023, Online op 15 juni 2023, geraadpleegd op 16 maart 2026. URL: <http://journals.openedition.org/temoigner/11985> ; DOI: <https://doi.org/10.4000/temoigner.11985>

Ce document a été généré automatiquement le 16 mars 2026.

The text and other elements (illustrations, imported files) are “All rights reserved”, unless otherwise stated.

Anna Grünfeld-Landau en
Nuphar Nevo. *“De stem van Anna.
Het verhaal van een Antwerps meisje
tijdens de Tweede Wereldoorlog”*

Brussel: Stichting Auschwitz, 2022

Veerle Vanden Daelen

RÉFÉRENCE

Anna Grünfeld-Landau en Nuphar Nevo. *De stem van Anna. Het verhaal van een Antwerps meisje tijdens de Tweede Wereldoorlog*. Brussel: Stichting Auschwitz, 2022.

Anna Grünfeld-Landau en Nuphar Nevo. "De stem van Anna"

De Stem van Anna

Het verhaal van een Antwerps meisje tijdens de Tweede Wereldoorlog

- 1 Tijdens de Tweede Wereldoorlog vond onder het naziregime een ongekeende raciale vervolging plaats. Ook in bezet België werden Joden en Roma gediscrimineerd, beroofd, gestigmatiseerd, vervolgd, gedeporteerd en vermoord. Dit genocidale proces voltrok zich op enkele jaren tijd. De gevolgen ervan, het verlies van zoveel onschuldige levens, zijn tot op vandaag voelbaar, hebben generaties getekend en blijven een onuitwisbaar litteken. De plek waar van juli 1942 tot september 1944 25.843 Joden en Roma werden samengebracht om van daaruit gedeporteerd te worden, hoofdzakelijk naar Auschwitz-Birkenau – van wie 95% uiteindelijk vermoord zou worden – was de Dossinkazerne in Mechelen.
- 2 Op deze plaats staat vandaag een memoriaal, museum en onderzoekcentrum over Holocaust en Mensenrechten. De slachtoffers van de raciale vervolging worden er herdacht: zij die vermoord werden en die zonder graf blijven, zij die voor het leven getekend zijn door de oorlog, door het verlies van ouders, partner, broers en zussen, hun kleine kinderen, ... Omwille van haar oorlogsgeschiedenis kwam het team van Kazerne Dossin in contact met mevrouw Anna Grünfeld-Landau, een kranige Joodse dame, geboren in 1936, die een tragisch lot met zich meedraagt, een onnoemelijk pijnlijk verleden waarvan we – wanneer we haar verhaal horen – wel kunnen meeleven, maar ons onmogelijk kunnen inbeelden hoe dit voor haar voelde en voelt, elke dag opnieuw.
- 3 In het museum staat een portrettenmuur van de vanuit de Dossinkazerne gedeporteerde Joden en Roma. Over vijf verdiepingen verspreid staan in chronologische volgorde van vertrek de foto's en – wanneer we (nog) geen foto konden terugvinden – de silhouetten van de 25.843 mannen, vrouwen, kinderen, ouderlingen en baby's die vanuit Antwerpen, Brussel en elders naar Mechelen waren gebracht en vanuit de Dossinkazerne zijn gedeporteerd. Op deze muur staan de portretten van

David, Noah en Hertog Landau, de drie grote broers van Anna. Naast het portret van Hertog stond lange tijd een silhouet van een jong meisje van twaalf, het symbool voor Regina Landau, Anna's grote zus. Toen de historici van Kazerne Dossin Anna ontmoetten, vroegen ze haar naar Regina. Ontroerd en met pijn aan de herinneringen aan haar zo dierbare zus, vertelde ze dat ze wel nog een foto had van Regina, maar dat deze foto van voor de oorlog dateerde, nog van voor zij zelf geboren was. Het was een foto van Regina – toen een kleine peuter – samen met haar drie broers op. Anna kon op dat moment echter de hand niet leggen op de foto. Dat deed haar zichtbaar verdriet. Toch heeft deze kranige en moedige Anna het hier niet bij gelaten. Wetende dat zij alleen hun verhaal op deze manier kon vertellen en overleveren voor volgende generaties, heeft zij de enorme inspanning geleverd om samen met Nuphar Nevo alsnog terug te keren naar deze donkere jaren, in de herinneringen te graven om alles zo nauwkeurig mogelijk op papier te zetten. Het boek *De stem van Anna* is hiervan het resultaat. Een stille getuige, een familiedocument en een tekst die ieder van ons moet lezen. Dit verhaal van een gelukkig gezin in de Borgerhoutse Bleekhofstraat, een gezin dat deel uitmaakte van onze samenleving en dat daar tijdens de oorlog om raciale redenen zo bruusk uit werd gezet, ten prooi aan een genocidaal proces, ... dit belangt ons allen aan. Als Borgerhoutenaar, als Antwerpenaar, als Vlaming, Belg, Europeaan en wereldburger. Het schrijven van dit boek zorgde er ook voor dat de foto van Regina teruggevonden werd. In het najaar van 2019, 75 jaar na de bevrijding van de Dossinkazerne, werd haar foto tijdens de jaarlijkse plechtigheid toegevoegd aan de herdenkingswand.

- 4 Uiteraard moet de lezer van *De stem van Anna* geen baanbrekend vernieuwende theorieën over de Holocaust verwachten, het gaat hier immers om micro-geschiedenis die de lotgevallen van één Joodse familie uit het Antwerpse relateert. Maar net in deze periode van het verdwijnen van de mensen die de episode van de Tweede Wereldoorlog in de ik-vorm kunnen vertellen, krijgt dit soort verhalen extra kracht. Hoe meer getuigenissen opgenomen kunnen worden en hoe meer vernietigde families uit de vergetelheid gerukt kunnen worden, des te sterker blijft deze geschiedenis zijn menselijke kant bewaren. De motivatie van de schrijfster Nuphar Nevo kan dan ook in deze optiek bekeken worden: als dochter van een Holocaust-overlevende wil ze met dit boek benadrukken dat de Holocaust nog steeds een actueel thema is.

AUTEURS

VEERLE VANDEN DAELEN